

27/06/13

Oppsummering av Innspillskonferansene og re- feransegruppemøtet

Planprogram for næringsutvikling og verdiskaping

For information on obtaining additional copies, permission to reprint or translate this work, and all other correspondence, please contact:

DAMVAD

info@damvad.com
damvad.com

Copyright 2013

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	4
2	Gruppearbeid på innspillskonferansene	5
3	Oppsummering av gruppearbeidet	6
3.1	Utfordringer	6
3.2	Fortrinn og muligheter	8
4	Prioritering av tema	10
5	Utredningsbehov	12
6	Referansegruppens prioritering av tema	13
6.1	Gruppearbeid	13
6.2	Diskusjon	13
6.2.1	Gruppe 1	13
6.2.2	Gruppe 2	13
6.2.3	Gruppe 3	13
6.2.4	Gruppe 4	13
6.3	Prioritering av tema	14

1 Innledning

Gjennom bred prosess i fylket har **Regional planstrategi 2013-2016** pekt på viktige utviklingstrekk for Buskerud fremover som skal tas opp gjennom videre planlegging. Fylkestinget vedtok desember 2012 å igangsette **Regional plan for verdiskaping og næringsutvikling** i 2013, som en av fire regionale planer. Regional planstrategi gir noen føringer for oppstart av arbeidet, som formål, organisering, noen sentrale tema som skal adresseres i planarbeidet osv.

Proessen for å utarbeide Regional plan for verdiskaping og næringsutvikling består av to hovedfaser: **Planprogramfasen** og **planfasen**. I den første fasen skal det utarbeides et planprogram, som i praksis er en «plan for planen». Planprogrammet skal vurdere temaene angitt i Regional planstrategi og komme fram til en samlet og prioritert oversikt over hvilke områder/temaer som det skal jobbes mer med i planfasen.

I planfasen har Buskerud lagt opp til en bred prosess for å samle inn ytterligere innspill til relevante temaer for næringsplanen som planprogrammet må omtale. Buskerud fylkeskommune har arrangert følgende møteplasser der temaer ble diskutert:

- Innspillskonferanser (2 stk.)
- Referansegruppemøte
- Diskusjon i styringsgruppa

Invitasjonen til innspillskonferansene gikk bredt ut til alle kontaktpersoner fylkeskommunen har. Fylkeskommunen oppfordret særlig næringsforeningene til å mobilisere sine medlemmer. Alle som mottok invitasjonene ble bedt om å spre videre i eget nettverk og styringsgruppa ble bedt særskilt om å mobilisere i sine nettverk.

I dette notatet beskrives prosessene, som har vært gjennomført så langt, og forslag og vurderinger som har kommet fram i møtene nevnt over. Innspill-

lene er en del av kunnskapstilfanget og bakgrunns materialet for planprogrammet.

2 Gruppearbeid på innspillskonferansene

Buskerud fylkeskommune arrangerte to innspillskonferanser, der hensikten var å få så bred deltakelse fra fylket som mulig. For å stimulere til bred deltakelse, ble konferansen arrangert på to ulike steder i fylket; Tyrifjorden og Gol.

DAMVAD var leid inn som prosessledere og utarbeidet et opplegg for gruppearbeid for å samle inn innspill, i samarbeid med fylkeskommunen. I forkant av gruppearbeidet ble det holdt presentasjoner av representanter fra styringsgruppa (eller stedfortredere) om hva de opplevde som muligheter og utfordringer for næringsutvikling i fylket.

Deltakerne ble delt inn i grupper på 7-8 personer der de ble bedt om å diskutere følgende:

1. Buskeruds fortrinn, Buskeruds mangler, Buskeruds muligheter og Buskeruds utfordringer (trusler) – i et næringsutviklingsperspektiv
2. På bakgrunn av foregående diskusjon, prioritere tre tema som bør en planprogram må omhandle
3. Hvis tid, diskutere hvorvidt det er behov for økt kunnskapsinnhenting knyttet til disse

temaene.

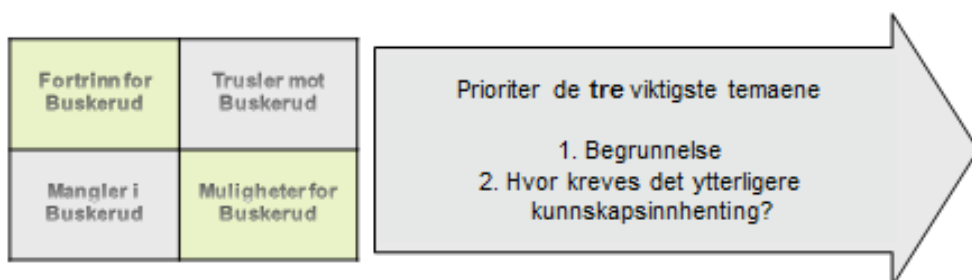
Bakgrunnen for denne inngangen til gruppearbeidet var at relevante temaer kan utledes på bakgrunn av disse fire stikkordene; enten ved å støtte oppunder eksisterende fortrinn og utnytte muligheter, eller ved å tenke på hvordan man kan påvirke utfordringer på en positiv måte.

Diskusjonen knyttet til fortrinn, mangler, muligheter og trusler var lagt opp som en åpen prosess, der deltakerne skulle komme med det de hadde på hjertet.

Hensikten med prioriteringsarbeidet, var å komme litt nærmere vurderingen av hva som er det viktigste å tenke på i et næringsutviklingsarbeid. Prioriteringene til de ulike gruppene ble presentert i plenum.

Prioriteringen ble også begrunnet. På den måten fikk prosjektgruppa i informasjon om hvilke utviklingstrekk deltagerne opplevde som viktig for Buskeruds næringsliv.

FIGUR 2.1
Opplegg på gruppearbeidet

Kilde: DAMVAD

3 Oppsummering av gruppearbeidet

Gruppene ble bedt om å skrive ned på plansjer hva de mente var fortrinn, muligheter, mangler og trusler, i tillegg til prioriteringen av tema. Disse har DAMVAD gått systematisk igjennom i etterkant av innspillskonferansene.

Gruppene benyttet litt ulike begrep om samme tema. I gjennomgangen har vi forsøkt å etablere samlebegrep som omfatter de ulike ord og begrepene gruppene benyttet. Samlebegrepene er laget på bakgrunn av kunnskap vi fikk gjennom deltagelse i prosessen. Vi har laget ordskyer på bakgrunn av disse temaene/ begrepene, for å få et bilde på hvilke tema som har blitt løftet fram oftest av de ulike gruppene.

I ordskyene har vi samlet fortrinn og muligheter på den ene siden, og mangler og trusler på den andre siden – fordi det stort sett var de samme begrepene som ble brukt begge steder.

Det er viktig å minne om at ordskyer forstørret temaene som blir nevnt *flere* ganger, så det gir en *indikasjon* på hva fellesskapet var mest opptatt av. Her kan imidlertid tilfeldigheter spille inn, så at et begrep vises som stort, betyr ikke nødvendigvis at det er det viktigste temaet å ta tak i, i næringsplanprosessen. Dette er noe av grunnen til at det var viktig at gruppene selv skulle gjøre en prioritering.

3.1 utfordringer

Figur 3.1 viser ordskyen laget med utgangspunkt i innspillene om mangler og trusler.

Det er viktig å understreke innledningsvis at **infrastruktur** og **samferdsel** oftest ble framhevet som tema som omhandlet avgjørende utfordringer for næringslivet. Infrastruktur og samferdsel er utelatt i ordskyen nedenfor, rett og slett fordi dette ville medføre at de øvrige ordene ville blitt for små til å visualisere innbyrdes forskjeller mellom disse. At

FIGUR 3.1
Utfordringer for Buskerud fylke

Kilde: DAMVAD

samferdsel og infrastruktur står helt sentralt for utvikling av næringslivet, er noe fylkeskommunen kjenner god til fra før, og det var ønskelig å bruke innspillrundene til å få opp øvrige temaer av relevans for næringsplanen.

Vi har som nevnt slått sammen mangler og trusler, fordi det ofte var de samme begrepene som ble nevnt begge steder og er litt to sider av samme sak nemlig utfordringer for Buskerud. Imidlertid er det et slags skille mellom eksterne trusler som «globalisering» og «kostnadsnivået», og mangler og trusler som er mer knyttet til Buskerud fylke.

Behovssamsvar framstår som et viktig innspill til tema. Begrepet knytter an til *kompetansebehov* og omfatter utfordringen knyttet til samsvar mellom den kompetansen som finnes i Buskerud og den kompetansen som trengs i næringslivet i Buskerud. Her er særlig fagarbeidere trukket fram som en kompetanse som mangler i fylket, men også skogfaglig kompetanse. I den forbindelse er det også nevnt at statusen til fagarbeidere, skogsarbeidere og landbruket er for lav. Og også at det i fylket kanskje er for dårlig veiledning av ungdom til å ta riktige yrkesvalg, og derfor merker frafall fra videregående skole.

Kompetansearbeidsplasser/ Utpendling dreier seg om at det oppleves som en utfordring at mangel på kompetansearbeidsplasser medfører at befolkningen heller pendler til nabokommuner utenfor Buskerud framfor å jobbe i fylket. I tillegg til behov for fagarbeidere, er det fortsatt behov for å gjøre noe med mangel på kompetansearbeidsplasser. I den forbindelse er også begrepet **Forskningsmiljøer** relevant. Buskerud har få forskningsmiljø og ikke noe universitet, noe som oppleves som en mangel. Mangel på drahjelp fra et universitet forsterker behovet for å være opptatt av forskningsmiljøer.

Entreprenørskap er et tema som omfatter mange aspekter. Det gjelder både at det oppleves at det er en manglende satsing på etablerere – noe som kanskje er noe av grunnen til at etablererfrekvensen er lav i fylket. Det er også trukket fram at virkemiddelapparatet ikke er godt nok tilpasset etablerere. Er det entreprenørskapskultur i fylket? I denne forbindelse er begrepet risikovillig kapital og investorer også sentralt. Entreprenørskap blant innvandrere er også viktig i alle fall for Drammensområdet.

At Norge har et høyt **kostnadsnivå** er en generell utfordring, også for næringene i fylket. Det er også en utfordring for verdiskapingen at mange mindre næringer strever med **lønnsomhet**.

Regionsamarbeid er trukket fram som en utfordring – men som vi kommer tilbake til i neste avsnitt er det også trukket fram som en mulighet. Diskusjonen knyttet til dette temaet synliggjorde noe som ofte er tilfelle, det som er en mangel i dag, kan representere en framtidig mulighet.

Andre typer samarbeid er også trukket fram som manglende, både samarbeid mellom næringsliv og utdanningsinstitusjoner (dette er innbakt i begrepet **Kunnskapssamarbeid**), og også samarbeid mellom næringsliv og kommuner. Det er mange næringsklynger i Buskerud, med tett samarbeid på næringslivsnivå, men det er kanskje en mangel eller en utfordring i å få til å klyngene samarbeider mer med hverandre.

Det har også blitt nevnt, selv om det ikke kommer så høyt opp på lista, at det er en utfordring med **byråkrati**, at **kommunene er lite næringsvennlige** og at **byggesaksbehandling** tar for lang tid. Dersom flere begrep hadde blitt samlet sammen, til næringsvennlige kommuner, ville det nok vært ty-

deligere at dette temaet var noe som ble trukket fram av flere.

3.2 Fortrinn og muligheter

Figur 3.2 viser ordskyen laget med utgangspunkt i innspill om fortrinn og muligheter. Også her viste seg at de samme temaene gikk igjen under overskriftene «fortrinn» og «muligheter». Vi presenterer derfor innspillene til slike temaer samlet.

Beliggenheten til Buskerud ble trukket fram av nesten alle grupper som et fortrinn. Beliggenheten til Buskerud er en god forutsetning for å være et attraktivt bostedsfylke, med både nærhet til byområder og nærhet til byområder. Temaet er ikke inkludert i ordskyen delvis fordi det uansett ikke er noe som kan påvirkes noe ytterligere, og dessuten fordi at de øvrige temaene ville blitt for «små», til at ordskyen kan bli et redskap for tolkning.

Andre viktige temaer som ble trukket fram er **naturressurser** og **klynger- kompetansemiljøer**. **Industrimiljøer** er også trukket fram, hvilket henger sammen med klynge- og kompetansemiljøene som et fortrinn. Naturressurser her omfatter utmark, skog, landbruk – primærnæringene. Det skal sies at klynger- og kompetansemiljøer er også trukket fram med den bakgrunnen at det representerer utviklingsmuligheter for en treklynge. Det ligger med andre ord mange nyanser i begrepet. En annen konkret næring som ble trukket fram som representant for muligheter er **reiselivsnæringa**. Deler av Buskerud er store på vinterturisme, andre deler har nærturisme/eller hytteliv.

At Buskerud har et **differensiert næringsliv** er også trukket fram som positivt. For ensidig næringsstruktur kan medføre store utfordringer – hvis omstendigheter tvinger fram forandringer eller nedleggelse..

FIGUR 3.2
Fortrinn og muligheter

Kilde: DAMVAD

Et annet temainnspill er **Kunnskapssamarbeid**. Dette dreier seg i hovedsak om samarbeid mellom næringsliv og utdanning, men også mellom næringsliv og kommune. Tyngden lå på samarbeid mellom næringsliv og utdanning – med tanke på å tilpasse utdanning til det behovet næringslivet har. Et tema som derfor er nært beslektet er **etter- og videreutdanningsmuligheter**.

To andre tema som er beslektet, er **Regionsamarbeid**, som vi har slått sammen med begrepet **Samarbeidskultur**. Det ble både nevnt at dette er en mangel, men også er noe Buskerud er gode på. Uansett er dette noe man kan fortsette å videreutvikle – særlig samarbeid mellom regioner. Når vi snakker om regional utvikling er en regions vekst ikke nødvendigvis en annen regions forfall, men vekst kan bidra til positive spill-over effekter. I den forbindelse er også **samspillsarenaer** relevant – som et virkemiddel for å bidra til mer samarbeid.

Et siste tema som er relevant å trekke fram, er **Merkevarebedrifter**. Buskerud har svært mange godt etablerte, internasjonale bedrifter med høy verdiskaping, som man kan tenke seg at man kan utnytte mer i en regionalutviklingskontekst. I denne sammenhengen er også **underleverandørutvikling** relevant.

4 Prioritering av tema

Gruppene ble som nevnt bedt om å prioritere de temaene de mente var helt sentrale å ha med videre i planprosessen, med utgangspunkt i diskusjonen i gruppene. Oppsummeringen av gruppenes prioritering viser at det var en del temaer som alle gruppene prioriterte, men det var også temaer som kun ble nevnt av enkelte grupper. Totalt sett, var det 10 overordnede temaer som ble løftet fram (av 33 mulige). Ordskyen i **Feil! Fant ikke referanse-kilden.** viser dette.

I tillegg til disse temaene var det en gruppe som trakk fram at det var svært sentralt at man satte **tydelige målsetninger** for planarbeidet.

Som figur 4.1 viser, er det mange av de samme

temaene som framkommer av prioriteringsarbeidet, som vi også kjenner igjen fra de to øvrige avsnittene.

Infrastruktur er det mest sentrale temaet, etterfulgt av kompetanse. Begrepet **kompetanse** dreier seg også om samsvar mellom kompetansen i fylket og behovene i næringslivet (behovssamsvar), i tillegg til at det er generelt behov for å styrke/ bygge opp under utdanningsinstitusjonene og forskningsmiljøene.

Når det gjelder temaet **samarbeid**, dreier dette seg både om trippel-helix, altså samarbeid mellom næringsliv – utdanningsinstitusjoner/ forskningsmiljøer og det offentlige, men også regionsamarbeid.

FIGUR 4.1
Prioritering av temaer

Kilde: DAMVAD

Det er store muligheter for synergier eksempelvis innen helse og teknologi.

Vekstmotorer dreier seg om at man bør støtte opp under eksisterende store bedrifter. To av gruppene var særlig opptatt av at man også skulle forsøke å *skape* vekstmotorer innenfor reiselivs-næringa, bl.a. for å utvide sesongen til sommerhalvåret.

Når det gjelder temaet **naturressurser** så handler dette både om å bygge videre på naturressursene Buskerud har, det vil si både landbruk og skogbruk, men også å tenke omstilling og hvordan Buskerud kan skape synergier mellom skog – jord – energi – teknologi og turisme.

Et par av gruppene var opptatt av at Buskerud ikke hadde egen identitet, og at man burde arbeide for en helhetstankegang og **identitetsbygging**.

De øvrige temaene som ble nevnt var **entreprenørskap**, **vertskapsattraktivitet** hvordan skape en **næringsvennlig offentlig sektor**. En av gruppene nevnte også dette med **differensiert arbeidsgiveravgift**, og hvordan denne slår uheldig ut på nabokommuner

5 Utredningsbehov

Det var ikke mange av gruppene som nevnte hvorvidt det var behov for ytterligere kompetanseinnhenting i planperioden, men enkelte temaer ble likevel nevnt:

1. Utredning av kompetansebehov som igjen kan benyttes til å dimensjonere skoletilbud
2. Karriereveiledning av ungdom – hvordan fungerer det og kan det forbedres?
3. Gründerskap og oppfølging av bedrifter – hvordan kan det forbedres?
4. Hvordan tiltrekke seg risikokapital

6 Referansegruppens prioritering av tema

I løpet av første fase av planprosessen møttes referansegruppen kun en gang, og hensikten med møtet var å få innspill til temaer som burde inkluderes i den videre planprosessen.

6.1 Gruppearbeid

Mange av deltakerne i referansegruppen hadde deltatt på innspillskonferansene. Hensikten med referansegruppemøtet var å komme noe videre når det gjelder prioritering av tema.

DAMVAD presenterte en oppsummering av innspillene som hadde blitt trukket fram på konferansene, og deretter ble referansegruppa bedt om å gjøre en prioritering med utgangspunkt i innspillene som allerede hadde kommet. Deltakerne ble delt inn i fire grupper på mellom 4 og 5 personer.

6.2 Diskusjon

6.2.1 Gruppe 1

Den første gruppen var mest opptatt av at man i Buskerud skulle utvikle samarbeid mellom næringsliv og utdanning/skole. Dette er viktig blant annet for å sikre den kompetansen det er behov for i næringslivet. Både næringslivet og utdanningsinstitusjoner har ansvar i å rettlede ungdommer; næringslivet må vise elever hva som er mulighetene, og utdanningsinstitusjonene må bli bedre på veiledning. Det neste temaet som ble diskutert var at næringspolitikk savnes i fylket. Det ble stilt spørsmål om hvorfor ikke alle kommuner har en næringskonsulent, og hvorfor ikke næringsutvikling er en større del av kommunenes arbeid.

Det tredje temaet som ble trukket fram var bredere næringssamarbeid. Gruppemedlemmene er opptatt av at ulike bedrifter kan lære mye av hverandre, og det bør skapes arenaer for erfaringsutveksling.

6.2.2 Gruppe 2

Også gruppe 2 brukte mye tid på å diskutere kobling mellom bedrifter, kompetansemiljø og utdanningsinstitusjoner, blant annet for å sikre at ungdom kommer på rett spor tidlig. Alt for mange velger utdanning ut fra «lyst» - ikke ut fra der jobbmulighetene finnes. Gruppen diskuterte også mulighetene naturressursene i Buskerud gir, inkludert turismenæringen. Det tredje temaet gruppen trakk fram var entreprenørskap, og spesielt entreprenørskap i skolen, både på videregående skole-nivå, og som del av høyskoleutdannelsen.

6.2.3 Gruppe 3

Den tredje gruppen var opptatt av vertskapsattraktivitet – med alt dette innebærer. Vertskapsattraktivitet dreier seg både om bolyst, stedsutvikling, attraktivitet for investorer og næringsvennlig offentlig sektor. Et annet tema om ble vektlagt var tilgang på kapital og virkemidler i Innovasjon Norge. Gruppen var også opptatt av å ta mangfoldet i bruk.

6.2.4 Gruppe 4

I den fjerde og siste gruppen ble kompetanseintensive arbeidsplasser vektlagt høyest. Utgangspunktet er at fylket allerede har mange internasjonalt ledende bedrifter, og det er potensiale for flere, kanskje særlig innen helse. Et annet tema som ble diskutert var entreprenørskap og innovasjon, herunder å bygge entreprenørskapskultur. Gruppen diskuterte også hvordan man kan få økt lønnsomhet i næringslivet, og hvordan man kan tiltrekke seg kompetanse. Det tredje temaet som gruppen var opptatt av, var vertskapsattraktivitet. Fylket har ulike forutsetninger som man må ta høyde for, både når det gjelder kompetansemiljøer, naturressurser og lokalisering i forhold til arbeidsmarkedet og infrastruktur.

6.3 Prioritering av tema

I presentasjonen av temaene som de fire gruppene hadde, var det en del gjentakende tema som ble løftet fram, så totalt sett var det kun ni tema som ble prioritert:

- Infrastruktur/Samferdsel
- Samarbeid mellom næringsliv og utdanning
- Næringsvennlig offentlig sektor
- Tilrettelegge for entreprenørskap
- Vertskapsattraktivitet (befolkning og investeringer)
- Stedsutvikling/Sentrumsutvikling/Byutvikling
- Videreutvikle klynger og kompetansemiljøer
- Dra nytte av naturressurser (inkl. turisme)
- Tilrettelegge for mer kompetanseintensive arbeidsplasser

Det framkommer av punktlisten at temaene som referansegruppen prioriterte høyest, var svært sammenfallende med temaene som ble prioritert på innspillskonferansene.

Sørkedalsveien 10A
N-0369 Oslo

Frederik Langes Gate 20
N-9008 Tromsø

Badstuestræde 20
DK-1209 Copenhagen K